

*Налбандян К. О., здобувач вищої освіти,
Чальцева О. М., д-р політ. наук, професор,
в. о. зав. кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Анотація. Публічна інформація відіграє вирішальну роль у забезпеченні прозорості та підзвітності діяльності державних органів. Вона є основою для відкритого діалогу між владою і громадянами, що сприяє зниженню рівня недовіри до державних інституцій та підвищенню рівня суспільної стабільності. Прозорість допомагає громадянам бути обізнаними щодо прийнятих рішень і політик, а також надає змогу громадськості брати участь у процесах управління.

Ключові слова: демократія, державне управління, політична система, публічна інформація.

Вступ. У демократичних суспільствах доступ до публічної інформації є одним з основних прав громадян, показником зрілості громадянського суспільства і одним із головних індикаторів демократичності держави. Відкритість держави дає змогу громадянам здійснювати контроль за владою та впливати на її діяльність. Держави, що забезпечують доступ до публічної інформації, зазвичай мають вищий рівень демократичних практик та кращу реалізацію громадянських прав.

Право на доступ до інформації є конституційним правом людини, яке передбачене і гарантоване статтею 34 Конституції України, а саме право кожного на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб на свій вибір [1].

Для дослідження визначеної проблеми було використано такі індикатори: рівень ефективності управління через доступ до інформації, публічна інформація та боротьба з корупцією, цифрові технології у забезпеченні доступу до публічної інформації, публічна інформація та її вплив на суспільну довіру.

Доступ до об'єктивної інформації забезпечує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що підвищує ефективність державного управління. Інформація дає змогу державним службовцям краще розуміти потреби населення, адаптувати політику до соціально-економічних реалій і створювати стратегії, які забезпечують якісне виконання послуг та реагування на суспільні виклики [2].

Прозорість діяльності органів влади є ключовим інструментом у боротьбі з корупцією. Відкритий доступ до даних про державні витрати, тендери та інші процеси підвищує підзвітність державних службовців та знижує можливості для зловживання владою. Інструменти, як-от публічні реєстри, системи електронних закупівель, а також відкритий доступ до звітів і декларацій, сприяють виявленню корупційних схем та забезпечують громадський контроль.

Доступ до публічної інформації нерідко стикається з проблемами балансування між прозорістю та національною безпекою, особливо в умовах воєнного

стану або кризових ситуацій, коли надмірна відкритість може наражати країну на ризик, необхідно розробити механізми, що дають змогу зберігати конфіденційність у ключових питаннях. До того ж питання захисту особистих даних та конфіденційності також обмежують доступ до певних видів інформації.

Цифровізація значно полегшує доступ до інформації та дає змогу громадянам оперативного отримувати необхідні дані через онлайн-платформи. Електронне врядування, портали для подання запитів на інформацію, електронні реєстри та системи моніторингу державних витрат стають важливими інструментами, що підтримують прозорість і забезпечують громадський доступ до інформації. В Україні, наприклад, платформи «Прозорро» і «Електронні петиції» значно підвищили підзвітність державних органів.

Прозорість державних процесів сприяє підвищенню рівня довіри між державою і суспільством, оскільки громадяни отримують доступ до інформації про дії уряду і прийняті рішення. Це дає змогу уникати спекуляцій та дезінформації, особливо в умовах інформаційних загроз і воєнних конфліктів. Відкрита інформаційна політика сприяє побудові стабільних відносин між державними інституціями та громадянським суспільством.

За результатами проведеного аналізу щодо покращення доступу до публічної інформації в Україні та для подальшого розвитку відкритості в державному управлінні пропонуються такі рекомендації:

- удосконалити законодавчу базу, що регулює доступ до публічної інформації, з урахуванням сучасних викликів та найкращих міжнародних практик;
- розвивати цифрові платформи, які дають змогу автоматизувати та спрощувати доступ до інформації;
- проводити регулярні навчання та інформувати державних службовців про важливість прозорості й надання громадянам доступу до даних;
- створити більш ефективні механізми для захисту інформаційної безпеки в умовах підвищених загроз, зокрема у воєнний час.

Висновки. Отже, доступ до публічної інформації є не лише основою для забезпечення прозорого управління, а й важливим чинником розвитку демократії та громадянської активності: в умовах сучасних викликів забезпечення інформаційної відкритості дає змогу державі краще відповідати на потреби суспільства, сприяє зміцненню громадянського суспільства і підтримує розвиток ефективного та підзвітного управління.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Доступ до публічної інформації. *Офіційний портал Києва*. URL: https://kyivcity.gov.ua/publiczna_informatsiya_257928/dostup_do_publichno_informatsi_257948/